

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 89/2020-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. februára 2020 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť Ing. Mgr. [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] a [REDACTED] [REDACTED], zastúpených advokátkou Mgr. Ivanou Hodálovou, Dunajská 48, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 26 Co 35/2019 z 13. novembra 2019 a takto

rozhodol:

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] odmieta ako neprípustnú.

Odôvodnenie:

I.

Skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. februára 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]

██████████, a ██████████
██████████ (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 26 Co 35/2019 z 13. novembra 2019 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia v postavení žalobcov sa na Okresnom súde Trnava domáhali určenia predmetu dedičského konania, vyslovenia neplatnosti právneho úkonu a nariadenia predbežného opatrenia. Návrh sťažovateľov bol založený na skutočnosti, že do dedičstva po poručiťovi (otec sťažovateľov, pozn.) majú patriť členský podiel v bytovom družstve viažuci sa k 2-izbovému bytu na ██████████ v ██████████ a nehnuteľnosti, ktoré boli posledným trvalým bydliskom poručiťa, pozostávajúce z p. č. ██████████ – zastavanej plochy, domu č. s. ██████████, dvora s výmerou 76 m² a p. č. ██████████ – záhrady s výmerou 118 m². Uvedené určenie nehnuteľností patriacich do dedičstva sťažovatelia odvodzovali z neplatnosti právneho úkonu spísaného do notárskej zápisnice č. ██████████ (ďalej len „notárska zápisnica“). Odporcami v konaní boli druhá manželka poručiťa ██████████ a jej dcéra ██████████.

Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti uviedli, že do dedičstva po poručiťovi «... bola zaradená len náhradová pohľadávka zostatkovej hodnoty členského podielu v bytovom družstve viažucej sa k družstevnému bytu na... v ██████████ v 1/2, nakoľko druhá 1/2-ica zostatkovej hodnoty členského podielu v bytovom družstve viažuca sa k tomuto družstevnému bytu pripadla z titulu bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej aj ako „BSM“) manželke poručiťa ██████████, rod... (ďalej aj „žalovaná 1“), bytom... (ďalej aj „družstevný byt na ██████████ v ██████████“), a to napriek upozorneniu sťažovateľov, že BSM bolo zrušené rozsudkom OS Trnava zo dňa 25. 6. 1998, sp. zn. 12 C 113/98. Sťažovatelia tiež upozornili na to, že manželia spolu trvale nežili, preto na túto skutočnosť je potrebné v dedičskom konaní prihliadnuť. Následne vydal OS Trnava Uznesenie zo dňa 28.04.2006, sp. zn. 20D1536/05, Dnot 119/05 (príloha č. 3), ktorým došlo

k čiastočnej náprave v tom, že družstevný byt na... v [REDACTED] nebol vyporiadany z titulu BSM, ale z titulu podielového vlastníctva.

Na základe podaného odvolania sťažovateľov KS Trnava Uznesením zo dňa 31.10.2006, č. k. 9CoD/61/2006-95 (príloha č. 4) zrušil Uznesenie súdu prvého stupňa (príloha č. 3) a vec vrátil na ďalšie konanie s tým, že má postupovať tak, aby bolo zistené, čo všetko patrilo do majetku po poručiťovi, či členský podiel viažuci sa k družstevnému bytu bol v podielovom spoluvlastníctve poručiťeľa a pozostalej manželky, či tento podiel nebol vyporiadany v rámci vyporiadania BSM, či nepatril len poručiťovi, či vo vlastníctve poručiťeľa nie je iný byt, ktorý by mal byť predmetom dedičského konania. V ďalšom konaní sa súdny komisár pokynmi KS Trnava neriadil, neskúmal či do dedičstva po poručiťovi má patriť členský podiel družstevného bytu na... v [REDACTED] ani či má patriť do dedičstva iná nehnuteľnosť a potvrdil nadobudnutie dedičstva dedičom podľa ich dedičských podielov tak, že do dedičstva zaradil len náhradovú pohľadávku zostatkovej hodnoty členského podielu v bytovom družstve [REDACTED]... viažucej sa k družstevnému bytu v 1/2-ici a druhá 1/2-ica zostatkovej hodnoty členského podielu v bytovom družstve so sídlom v [REDACTED].. viažuca sa k družstevnému bytu pripadla [REDACTED]... ako pozostalej manželke, ktorá bola povinná vyplatiť zákonný dedičský podiel ostatným dedičom, ktorými sú sťažovatelia a jej dcéra... (ďalej aj „žalovaná 2“)... pričom určená hodnota zodpovedá výške 1/8 podielu pre ustupujúcich dedičov.

Vzhľadom na to, že súdny komisár nepostupoval podľa pokynov KS Trnava, odkázal OS Trnava rozhodnutím zo dňa 17.07.2007, sp. zn. 20 D 1536/05, Dnot 119/05 (príloha č.5) sťažovateľov na podanie žaloby na určenie, ktorý majetok má byť súčasťou dedičského konania podľa § 175k ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O. s. p.“).».

3. Okresný súd Piešťany (ďalej len „okresný súd“), ktorý sa stal nadobúdacím súdom z dôvodu prechodu výkonu súdnictva od 1. januára 2008, rozhodol rozsudkom sp. zn. 4 C 219/2008 z 5. februára 2018 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) tak, že žalobu sťažovateľov zamietol.

Sťažovatelia proti rozsudku okresného súdu podali odvolanie, o ktorom krajský súd rozhodol napadnutým rozsudkom tak, že „... zastavil konanie vo veci určenia neplatnosti

dohody o vyporiadani BSM... a vo veci povinnosti žalovanej 1) zaplatiť finančnú náhradu ostatným dedičom a v časti určenia, že nehnuteľnosť na [REDAKOVANÉ] patrila v čase smrti do podielového spoluvlastníctva Ing. L.M. a žalovanej 1) a že do dedičstva po poručiteľovi patrí členský podiel družstevného bytu na [REDAKOVANÉ], rozsudok OS potvrdil.“.

4. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti rozsiahlo uvádzajú časti napadnutého rozsudku krajského súdu a polemizujú s právnym posúdením, ako aj so skutkovými závermi, ku ktorým krajský súd v napadnutom rozsudku dospel. Sťažovatelia namietali aj hodnotenie dôkazov zo strany krajského súdu. Vo vzťahu k posúdeniu platnosti notárskej zápisnice sťažovatelia krajskému súdu vytýkali najmä to, že krajský súd notársku zápisnicu neposudzoval z hľadiska prejavu vôle, neskúmal dostatočne duševný stav poručiteľa. Napokon sťažovatelia uviedli: „*V odôvodnení rozsudku KS Trnava úplne chýbajú konkrétne dôvody, pre ktoré vôbec nereagoval na opakované námietky sťažovateľov uvedené v odvolaní proti rozsudku OS Piešťany týkajúce sa platnosti dohody o vyporiadani BSM. KS Trnava riadnym spôsobom neodôvodnil, prečo vôbec nebral do úvahy argumentáciu sťažovateľov a dôkazy nimi predložené, preto dovolaním napadnutý rozsudok KS Trnava trpí nedostatkom riadneho odôvodnenia, čo má za následok porušenie ich práva na spravodlivé súdne konanie.*“

5. Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd o ich ústavnej sťažnosti rozhodol nálezom:

1. „*Základné právo [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trnave zo dňa 13.11.2019, sp. zn. 26 Co/35/2019 porušené bolo.*

2) *Základné právo [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trnave zo dňa 13.11.2019, sp. zn.26Co/35/2019 porušené bolo.*

3) *Rozsudok Krajského súdu v Trnave zo dňa 13.11.2019, sp. zn.26Co/35/2019 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Trnave na ďalšie konanie.*

4) *Krajský súd v Trnave je povinný nahradiť sťažovateľom trovy konania...*“

II.

Relevantná právna úprava

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

8. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

9. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

10. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

11. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,

d) ktorý je neprípustný,

e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,

f) ktorý je podaný oneskorene,

g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Podľa § 124 poslednej vety zákona o ústavnom súde ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie veci ústavným súdom

13. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti uviedli, že „*Dovolanie vo veci, ktoré je predmetom tejto sťažnosti bolo podané.*“. Ústavný súd túto skutočnosť preveril na okresnom súde a zistil, že sťažovatelia podali elektronicky dovolanie 5. februára 2020, ktoré následne písomne doplnili.

14. Takýto postup sťažovateľov, teda súčasné podanie mimoriadneho opravného prostriedku a ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy na ústavnom súde v zmysle ustálenej judikatúry (I. ÚS 84/2010, III. ÚS 114/2010, IV. ÚS 467/2013), zakladá dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako neprípustnej (predčasne podanej) podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde.

15. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd a právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ústavný súd v systéme ochrany základných práv a slobôd predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu (III. ÚS 149/04, I. ÚS 480/2013, II. ÚS 544/2017). Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (m. m. IV. ÚS 303/04, III. ÚS 86/2019, II. ÚS 382/2019).

16. V zmysle už popísaných východísk možno hodnotiť, že právny poriadok Slovenskej republiky poskytuje sťažovateľom účinný právny prostriedok ochrany základných práv a slobôd, ktorý sťažovatelia aj využili (t. j. podali dovolanie). Inak povedané, v tejto chvíli sa ústavná sťažnosť podaná ústavnému súdu javí byť predčasne podaná, keďže existuje iný orgán verejnej moci (Najvyšší súd Slovenskej republiky) oprávnený poskytnúť ochranu základným právam a slobodám sťažovateľov.

17. Ústavný súd uzatvára, že prijatím ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie by došlo k vzniku ústavne neakceptovateľného stavu, keď by v zásade o rovnakej veci rozhodovali paralelne viaceré orgány súdneho typu – Najvyšší súd Slovenskej republiky a ústavný súd (m. m. II. ÚS 1/08, II. ÚS 393/2014, III. ÚS 632/2014). Išlo by o taký stav, ktorý je v právnom štáte neaprobateľný, pretože by mohol viesť k rozdielnym rozhodnutiam

v rovnakej veci, čo by malo negatívne (a len obťažne odstrániteľné) dôsledky na právnu istotu, ktorá tvorí integrálnu súčasť princípov právneho štátu (m. m. II. ÚS 294/2018).

18. Nad rámec uvedeného ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru (I. ÚS 169/09, I. ÚS 289/09), v zmysle ktorej v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je takáto sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní. Z judikatúry ústavného súdu (I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 239/09, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 453/2010) taktiež vyplýva, že lehota na prípadné podanie sťažnosti po rozhodnutí o dovolaní bude považovaná v zásade za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu s výnimkou prípadov, keď to konkrétne okolnosti veci zjavne vylučujú (IV. ÚS 262/2013, IV. ÚS 144/2013, II. ÚS 434/2016, IV. ÚS 302/2018). Uvedené judikatúrne závery sa napokon premietli aj do už citovaného § 124 zákona o ústavnom súde.

19. Vzhľadom na už uvedené závery ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. d) ako neprípustnú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. februára 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu